
EDITORIAL

LUBOMÍR MACHALA

Základním záměrem našeho časopisu *Bohemica Olomucensia* je přinášet pestrout paletu erudovaných a podnětných textů, jejichž předmětovou i metodologickou bázi představuje česká filologie (v kontaktu s jinými vědními obory, především humanitními), a to z hlediska synchronního i diachronního. V literárním čísle *BO* otevírajícím ročník 2025 je valná část příspěvků spojena se současným nebo nedávným děním v české literatuře, kultuře i společnosti.

Dva z nich ale našly svůj badatelský předmět v časech prvorepublikových. Martin Tichý ve své studii „Sociální primitivismus a klasicismus: programový konstrukt a jeho místo v diskusi o proletářském umění“ zasvěceně rekonstruuje, jak se mladí umělci po první světové válce distancovali od modernistických principů a pokoušeli se je nahradit sociálním primitivismem a klasicismem, respektive jejich syntézou. Terry Klaban ve svém článku připomíná, jak se na genezi a fungování prvorepublikového masarykovského kultu podílely dětské časopisy *Našim dětem* a *Tribuna mládeže* a jak měl idealizovaný obraz Masaryka přispívat k výchově mladé generace v duchu hodnot, které tehdy byly považovány za důležité pro rozvoj československé společnosti.

Studie Jana Spěváčka využívá diaristické a memorabilní texty Jiřiny, Jana a Evy Zábranových jako podněty k obecnějším úvahám o autobiografickém psaní, studiu paměti či pozici literatury v uchovávání historické zkušenosti. Dobovou zkušenost, konkrétně tu z počátku normalizace, revokuje stať „Tři knihy – Neknihy Josefa Ludvíka Fischera“. Michal Přibán v ní rozšířil a dokončil rozepsaný text, který

jeho předčasně zesnulý kolega Eduard Burget věnoval osudům knih J. L. Fischera, narazivším na ideologické publikační bariéry.

V úvodu své stati „Magický realismus v současné české próze“ Kristýna Vaňková konstatuje, že byť se termín magický realismus používá již od 20. let 20. století, stále se jeví jako poněkud rozporuplný, a ne zcela pochopený. Autorka se proto nejdříve zabývá podstatou konceptu magického realismu, aby pak následně identifikovala projekci magického realismu do současné české prózy a analyzovala jeho projevy či příznaky v dílech Antonína Bajaji, Daniely Hodrové, Michala Ajvaze, Jáchyma Topola, Markéty Pilátové, Anny Cimy nebo Miroslava Hlauča.

Literární traumatologie v sobě zahrnuje flexibilní soubor přístupů, které berou v úvahu paměť, vytěšňování a kolektivní zkušenosti utrpení. Jejím předmětem je v české literatuře, stejně jako i v jiných, tematizování traumatických společenských zkušeností. Jan M. Heller se ve svém příspěvku pokouší zasadit čtenářsky velmi úspěšnou trilogii Karin Lednické *Šikmý kostel* právě do uvedeného rámce a zdůrazňuje, jak poškození sakrálního prostoru může posloužit ke kritice modernity, industrializace a ideologie pokroku. Heller nakonec dospívá k závěru, že i tradičně psaná literatura může hrát důležitou roli v kolektivním zpracování historických ran.

Esejisticky pojatá stať Pavla Janouška „Hlavodělná literatura a digitální komunikace“ zkoumá proměnu literární komunikace v éře digitalizace a nových médií. Sleduje rovněž, jak technologický vývoj zásadně mění vztah mezi psaním, čtením a vnímáním literatury, a to v kontextu širšího kulturního posunu od papírového média k digitálnímu prostředí. V neposlední řadě ukazuje, že se literatura ocitá mezi dvěma póly – mezi tištěnou knihou jako symbolem kulturní identity a internetovou komunikací, která ji rozkládá a proměňuje. Janouškův text tak vybízí k zamyšlení, zda si v digitálním věku dokážeme uchovat literaturu jako nástroj myšlení, paměti a lidské zkušenosti.

Oddíl studií uzavírá text Pavla Rankova, který reflektuje, jak je téma potratů zachyceno v románu Kateřiny Tučkové *Bílá Voda* a jak je tato

problematika prezentována v diskurzu autorčiných mediálních rozhovorů. Detailní komparace románového textu s texty publicistickými pak odhaluje jejich vzájemný rozpor, který Rankov vysvětluje pomocí analytické psychologie C. G. Junga: umělecké dílo je zakořeněno v kolektivním nevědomí a přesahuje osobnost svého tvůrce.

Oddíl Různé otevírá další ze série kompozicián Františka Všeticky, ta aktuální byla inspirována románem Ivana Klímy *Soudce z milosti*. Recenze sepsaná Erikem Gilkem si všímá dvou nejnovějších monografií věnovaných Ladislavu Klímovi (Vojtěch Kinter: *Český Nietzsche? K dílu Friedricha Nietzscheho, Ladislava Klímy a jejich dnešnímu významu*; Matěj Klíma: *Ladislav Klíma v české kultuře*). Veronika Valentová pak recenzuje rozsáhlý teatrologický slovník *Moderní česká divadelní hra (1896–1945)*. Závěrečné stránky tohoto čísla BO patří nekrologům: Jana Vraiová se rozloučila s Jaroslavou Janáčkovou, Jakub Souček s Danielou Hodrovou a Richard Změlík s Petrem Steinerem.

Doufejme, že v úvodu editorialeu zmíněné redakční krédo našeho časopisu bylo obsahem nejnovějšího čísla adekvátně naplněno.